

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL.

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRES ==

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 6, Barcelona

— VENTA: 15 exemplars, 1 pesset; Un número, 5 quartos. — Surc d'illum los dientsres ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, 5 rals trimestre; Estranger, 16. —

11 ONZE DE FEBRER

Avuy fa tretze anys que unas Corts espanyolas, no podent ja mes ab la seva tasca de sostenir la monarquia en nostra patria, acceptaven la dimissió d'un rey que no s'trobava ab foras para fer mes del ofici y que indirectament venia á confirmar aquells versos d' en Pitarra de que

pesa mes una corona que una peça de cotó,

quan la corona té de sostenir-se á pesar de las empenas d'un poble que pugna per acabar ab l'espectacle ranci, vell, car y dolent de las testas coronadas.

Y al acceptar aquella dimissió real unas Corts monárquicas, no pogueren ni volgueren continuar mes la mortígera democràtica que malogrà la Revolució de Setembre, y proclamaren la República espanyola, essent tal acte lo principi del fi ahont se tenen d'encaminar tots los esforços de la democràcia para fer realisable en las solietats civilizadas l'imperi de la Justicia baix la base de la Llibertat, de la Igualtat y de la Fraternalitat.

La Revolució de Setembre fou pe'l trono de Espanya molt pitjor que la bomba nihilista que matà á Alexandre II per la dinastia dels Cezars de Russia.

Pot cometre un crim qui mati un home; pero qui mata una institució basada en la tirania, no fa mes que sembrar nova y millor vida á son entorn, mereixent per tal concepte l'apreci de sos conciudadans, igual que'l pagés que arrenca'l gram y la canyota de la vinya para fer que'ls cepes dongan mes abundants y profitosos fruits.

Los temps passan, y las ideas de Justicia no. Cayguda aquella República per la falta de geni dels republicans que tenian de sostenir-la, y per la burrada d'aquells governs de voler salvar la Llibertat anantse cap al camp de sos enemics, no tardà l'Onze de Febrer á ser considerat com un dia subversiu—diguemho aixís—en lo qual es considerat com un crim lo recordar que en aquella festa á Espanya s'hi havia inaugurat una nova font de dret que destruhia tots los fonaments sobre que descansà'l principi d'autoritat divina que fins arriba al ridícul extrém de fer patrimoni d'una familia escrofulosa, raquítica y miserable tots los millons de personas que poden constituir una poderosa nacionalitat.

La Restauració en sos principis no deixava ni respirar tranquil·lament en aquest dia, com si en sa conciencia—cas de tenir-la—s'hi aixequés

un fantasma aterrorad que li demanés comptes de son passat, brut de sanch per tots indrets.

Quan la necessitat—may la convicció—li feu acceptar per forsa un criteri mes hipòcrita de lliberalisme, tolerà ab prou neguit que sos adversaris celebressen un recort al dia d'avuy del any 1873.

Y anant lo poble espanyol de Cánovas á Sagasta pitjor que d'Herodes á Pilat, y rentantse las mans uns cops y buscant sentencias altres, han passat tots los Onzes de Febrer, desde l'any 74 fins avuy, recordant tot lliberal verader que la ley del Progrés es inmutable y eterna, que lo que té de ser es inevitable, y que'ls atributs de la monarquia tenen de passar á la historia com á curiositats arqueològicas.

Prou s'ha parlat de si'l govern prohibiria ó no aquest any las manifestacions polítiques de avuy, pero... no s'hi ha atrevit. No vol pas dir aixó respecte á la Llibertat per part dels governants, sino temor á las conseqüencias d'una política de provocacions.

Además, y aquesta es la mes gran rahó, los que avuy governan la Espanya volen quedar en disposició de poder continuar governant demà, y ja se sab que á res tant com á la política se pot aplicar aquell pensament d'en Barrtrina

Tot, tot en lo mon creix quaranta metres per segon.

La monarquia es la menor edat dels pobles, com l'absolutisme es lo mes alt grau del principi d'autoritat y del rebaitament de las nacions.

Las testas coronadas fan provenir son dret d'un Deu que l'inventan acomodantlo á sas conveniencias, y declaran indiscutible la autoritat real y'l dogma de fe.

La República aboleix la autoritat divina, y matant lo dogma pe'l sol fet de discutirlo, posa la primera pedra al edifici de la Llibertat y prepara'l terreny á las grans reivindicacions socials.

Molts privilegis y tiranias subsisteixen encara en la forma de govern republicana, si'ns fixem en totes las manifestacions y necessitats de la vida individual y colectiva; pero lo pas mes gros s'ha donat: lo principi d'autoritat ja no es indiscutible; ja la autoritat no s'pot exercir en nom de cap mito, sino per conveniencia social; busquem, analisem, estudiem ahont está aquesta conveniencia, y'l resultat científich, es á dir, demostrable, d'aquets estudis, determinarán lo major grau possible de civilizació y benestar dels pobles.

Per aixó es que'l pas de la monarquia á la República, per conservadors que aquesta siga, per defectuosos que quedi, es l'alborç de la Llibertat trencant las espasas tenebres de la autoritat divina, que queda per sempre mes soterrada als primers raigs de llum de la Rahó.

Celebrém, donchs, la festa del Onze de Febrer, destinada á ser festa nacional potser l'any vinent, y esperém que prompte la humanitat, seguint incansable pe'l cami del Progrés, nos donarà á conèixer nous dies en los quals tinguem de commemorar passos de gegant en la emancipació dels pobles.

DE SALLENT Á IGUALADA

Y VICE-VERSA

VIAJE MISTERIOSO EN UN PASTOR Y UNA DORSELLA

escrit per

Juanito Catalá

(Acabament)

Ven passat' una temporada vivint allí com marquesos, enarronant als pagesos dels encontorns d'Igualada, puix allí, com á Salient, va seguir'l mateix ofici, sempre ab la set y'l defici de guanyar l'or malament. Y ab ses mentidas y troceas, van arribat á conquistar del poble, la major part d'homes devots y calasasas. Sempre solíem com un jefe d'una partida de vita, va fer per varios estils á Igualada una gran bete, portant per tots los reccions que tranquil·litat hi havia y pau y humor y alegría, no mes que odís y rahons. Després, no prou satisfet encara de lo que feya, creyentse rey com se creya d'aquell poble trist y quiet, va resoldre dividir la classe del quart estat, para veure realisar son propòsit feta y rubí. Al cap de vuyt dies, qu'ell temé la cosa arreglada, en la vida d'Igualada s'hi notà un gran exaltell. Tot eran odís, quimeres, y'ls molins que erans s'abressaven llavors se barallavan, lo mateix que fossin ferax; fins que al últim van compeadre que de tot l'embull, l'autor n'era'l malchit pastor que portava ayollá á vendre, y ab cape de religió, sempre ab lo mateix cinisme,

Hi havia 'l poble a sin abiams
lo mes negre y anquerós.
Al h ho van arribá a veure,
y altra volta uniatos toa,

fentli fums de sabatons
d'igualada 'l van entreure;
y esparuguit, de moment
no solient abont refugiarse
altre cop va ana' a instalarse
en un recó de Sallent.

Y ara 'os correspon aquí
explicar una miqueta
lo que passá a la Roseta
dintre 'l poble igualadí.

'Pobre royal Desatina
cada dia lo pensar
que 'a va datta' enarronar
igual que fos una xina.
Lector, ella era una noya
que a fe no tenia preu.
Jo may cap Mare de Dou
he vista mes bonicuya.
Prou ne pot dona' alguns datos
cari subjecte de ma terra,
que encaxantli ab la má esguerra
li feya passar bones ratos.
Pero antés a la qüestió,
que al aquest rumbo seguia,
Algun havia 'm clavaria
pe 'l cap Son Amos y Senyó.

Com ja he dit anteriorment,
la Roseta enamorada
va sortirse carregada
un cap-vespre de Sallent,
per' ana' a calma 'l dolor
d'aquell imboldi fulano
que ab caràcter de gitano
li feya i troseus lo cor.
Y seguint lo cami innoble
que li ensenyava 'l trapella,
aquella pobre donzella
va fugirse del seu poble,
creyent aixís desvanente
rumors de certa celonya

que per toia la montanya
as deshonra feyan creixe.
Allí ab lo seu protector
vivia ab molta elegria,
fins que una gran malaltia
li va robá 'l bon humor.
A casa d'ella, may mes
van saber res de la noya,
puig aquell malvat baboya
no 'a va digna' escriurels res.
Durant una dos ó tres mesos
restá la noya amagada,
molta devan qu'era cuidada
per dos ó tres feligresos
en una llunya masia
que 'l pastó en sa tendre edat
los bons hi havia guardat.

Per aixó entrada hi tenia,
Contan que l' anova a veure
molt sovint, encareegant
que la cuidassen bastant
y que la fessen discreure.
Quan va trobarse un xich bona,
lo pastor altre vegada
se la va envoyata' a Igualada
com al fua la seva dona.
Aíli prompte gran murmurli
es haverli, tacant l'honor
de la nena y del pastor.

Tot hom murmuró ab mal ull
a la afegida Roseta
que la seva malaltia
semblava abhí que li havia
fet pèrdre un xich la xaveta.
Notant ella que 's veuhins
havian hagut esment
d'aquell secret tan violent,
va aborri' als igualadíns.

Pero de cap, cap manera,
va voler torna' a li llar
abont vivia ab greu pesar
la seva familia enter.
Lo pastor, que era un bon home
y en tot molt intel·ligent,
le feu tènca' en un convent
per no perdre aquella poma.
La Rosa molt resoluta
va exceptar lo plan agrat,
y feu vot de castedat
després d' estar prou perduda.
Al cap de poch se 's ve dir
que tot cada dia la nena
baixava morta de pena
los claustres d' un monastir.

Aquesta noticia rara,
propia d'un etern olivi,
va omplir de dol y neguit
a son pare y a sa mare;
y Sallent, que convehia
a fondo la pobre Rosa,
al saber aquesta cosa
semblava que 's commovia;
y encós y així tot lo poble
catificava al pastor
d' indigne, y 'l feya autor
d'un abús bárbaro d' innoble
que va cometre ab la nena
de cabels rosos y fins,
y ab sos propòsits rubins
li va tení' una cadene
al cor per tute la vida,
possentli una taxa al nom
de les que aborria' tot hom,
y que feu que l' aixurada
nineteta que vivió esclava
perra culmer a un pastor,
per culpa d'aquell anove
avuy de pena s' acaba.

Aquí noto que la pluma
se 'm formalisa en excés.
Deu començ que ja no es
assumpció de trancí en broma.
No, no; aixó no es saynete,
y al pensarli 'l cap s' inflama;
se 'n podria escriure un drama
d' en Pepet y la Roseta!
Pero no 'es hi escaperém;
val mes poch y ben fundat.
Detenemos de serietat
y ab lo humorístich torném.

Tancada ella ab doll' etern
y ell fony dels igualadíns,
van torna' los sallentíns
a viure dintre un infern;
y va perque aquell mort de gans,
després de ten traïdor,
se va arribá a imaginar
que Sallent era la Habana.
Y aAu, tornemhi, ell se va dir,
a veure si altra vegada
trobaré una nena honrada
que 's vulga prostituir-se.
Així ho feu. Ab tota pompa,
encara plé d' odi y febre,
lo poble 'l va sorti' a rebre
lo motxí qu' entrés un trompa
lo die, dia fany,
que a Sallent, voltat d' anyella,

de bou, vaca y caballa.
va fer sa entrada triunfal.

Allí torna a tení' ansa
lo negoci de la llens,
y quan li dona la gena
la nos matona que no 't dich res.
Té un gorral com un quartel
sempre plé d' anyella y vacas;
té pastora molt remouca
que 'l fan glair ab rocal.
Té gitano que 'l respallan
y alguns creche que 'l proteïtan,
ignorants que l' enriqueïtan
y molts que per ell treballan.
Lo que no se sap encara
si torna a tení' 'l baboya
conquistada un' altra hora
per fer plora' un' altra mare.
Lo que d' ell molt se murmura
y que may se olvidara,
es que fua lo qui amagayá
aquella tendra criatura
que ningú 'l ha vista mes.
Alguns diuben qu' es tancada,
altres que se es enterrada;
mes de cert ningú 'n sab res.
Té pares que la volian
y germans que la amovian,
tá parents que la amovian
y algú que la proteïtan.
La comedia tot hom;
la admirava tot un poble;
li tenian per molt noble;
tot hom recorda 'l seu nom.
Y ab motiu de tot lo dit,
quan passa an l'ep pe 'ls carrers.

fins los xicots joganers
l' assenyalan ab 'n dit.
Las noyas plenas d' orgull
se 'n mofan ab picardia,
y 's juvenets d' avuy dia
se 'l miran tots de regull.
La gent d' alta posició
encara me 'l acaricia,
pro 's amicha de la justícia
n' hi ensenyan un gros bastó.
Jo que planyo a la Roseta
y 'm té 'l cor molt afligit,
em record d' ella hi escriu
avuy aquests historietes.
Y 'l pastor, roig y tranquil,
com que res del mon l' aterra,
nos alarga la ma esquerra
y diu... que 'ns dona molt fil.
Mes nosaltres ab porfia
responém al tal pasó,
que en lo mon no hi ha bacó
que no li arribi 'l seu dia.

Honrats pares qu' estiméu
vostres fillas, vigídeu.
Hi ha pastores de totes menas,
y molts d' ells que per les nenas
se olvidan del nom de Deu.

FINE COMBAT GREC

Notable baix moltíssims conceptes promet ser
la vetllada política que avuy té de donarse en
lo Teatre Ribas organizada pe 'ls comités local

y comarcal del partit federalista en conmemoració del Onze de Febrer.

Cent cinquanta coristes, seixanta professors d'orquestra, la flor y nata dels escriptors catalanistes democràtics, un floret de nenas a cantar que... ¡deixem encendre! además de varios individuos del sexo llc; que també hi cantaràn, en Tàrraga tocant aquella guitarras que fa quedar ab la boca oberta, y entre una vintena de números que té l' programa trobarshi la sinfonia de *Guglielmo Tell* de Rossini, lo duo bèlich de *I Puritani* de Bellini y *La Marsellesa* arreglada a veus solas per l' immortal Clavé, ab tot això n' hi ha mes que de sobras pera exposarse ab gust a rebre las noucentas mil empenyas que s' tindrán de repartir a cada concurrent per culpa de no ser lo teatre trenta vegadas mes gran.

Si n' sortim vius, ja n' contarém alguna cosa en lo número vinent.

Habém adelantat un dia la sortida del número d' aquesta setmana, pera ferho en lo mateix Onze de Febrer y mes be sixis solemnizarlo.

Tal vegada será l' últim que veurém ab monarquia a Espanya!

Asseguran los que menján del presupost que la sinceritat electoral del govern será igual per totas las provincias.

Conforme.

Com en lloch n' hi haurá gens ni mica!

Nos escriubem de Vilanova dibentnos que l' Administrador d' Estancades d' aquella vila no dona l' tant per cent degut als estanquers per la venda dels sellos de comunicacions y demés paper sellat.

¡Será veritat això!

¡No podría enterarse la superioritat de la provincia en aquest ram de si allí hi ha algun amagatots ab ribets d' irregularitat!

Lo consell de Guerra de Cartagena ha condemnat a mort a dos individus per la sublevació del fort de Sant Julia.

Ara veurém una vegada mes shont arribará lo criteri liberal del govern, y si la monarquia espanyola continuarà sent tan angunaria baix la regencia de D. Cristina com ho fou durant lo glorios regnat de D. Alfons lo de las tuberculosis.

En la vetllada literaria y musical que diguerem que s' donará lo divendres de la semana entrant en lo Teatre de Novetas a benefici de las *Escolas populares y llures de Catalunya*, sembla que hi pendrán part las següents personas:

En la part literaria los senyors Arús, Soler, Roure, Vallés y Ribot, Roca, Fors, Lasarte, Litrán, Aguayo, Gimberneau, Santpere, Sol y Ortega y altres.

En la part musical, que será vocal é instrumental, los senyors Vidiella, Rodoreda, Mas, Vidal, David y Abrugnedo, y las senyoretes Esmeralda Cervantes, Escaler, Buti y Cabané.

També es probable que hi prenguin part las aplaudidas Xilofonistas del Circo Equestre.

De tots modos la festa promet ser brillantissima y de bons resultats morals y materials en favor de la institució que té de sortirne beneficiada.

Ja tenim que s' torna a dir que l' prenyat de D. Cristina no adelantava lo que s' deya, sino que l' que anava endevant eran las ganas d' adelantat las eleccions dels aspirants a diputats.

Lo que pot la medicina politica!

Aquestes gent ab lo seu ventre vol coneixe las cosas dels altres.

¡A veure si per algunas conveniencias dinásticas voldrán fernes creure ab los prenyats de tretze mesos!

Lo primer espasa Mazzantini se presenta candidat a la diputació a Cortes per un districte de las provincias vascongadas.

¡Ay que rebé si surt pare de la patria!

Lo dia de funció extraordinaria al Congrès, quan tinga de parlar en Castelar per exemple, ja hi hauria director obligat de la quadrilla.

Ara si que veig que *les glorioses institucions de nostres velluries posen fondetes arrels...*

En las cuetas del toreros.

¡Quants dirian que son, per ara, los aspirants a diputats de las próximas Cortes!

Una friolera: DOTZE MIL.

¡Y aixó que es un carroch gratuhit!

¡Pot trobarse mes abundancia de desinterés pera procurar nostra felicitat!

¡Tafol! Si no fossen las trampas... ¡qué poca que n' aniria de gent a la profesó de Corpus!

CANTARELLAS

Los llissos, flore y ciñetas, nineta, l' teu cap adornat, y per mi t' fan tanta gracia com un sanicriato ab pitules.

M' agrada las nenas rossas y encara mes las morenas, y mes que totas las blanques... si n' ha referim a posetas.

Quan obras, nena, la boca, m' encanto ab las dents tan llisas, y mirarlas no procura... porque sé que son postizas.

Si jo tinguda ¡ay! las alas que tenen los auxilleros, ben prax volant aniria... shont no sentís los gomechs

ROCA NARBAY

Ab una ortografia de burot y una redacció de pescatera, la serafica monjeta que va pegar varias bofetadas a un conductor del tramvia de Gracia ha escrit un remitx que publica *El Diluvio* y en lo qual no feya mes que confirmar que serviria molt millor per cantinera que pera ensenyar criaturas, a qual feyns diu que s' dedica en lo carrer d' en Roig, per quan ella mateixa assegura que en un moment de incomodo va pegar alguna bofetada al conductor porque li volia cobrar l' assiento d' una noya que la acompanyava.

Donchs la esposa de Jesucrist que va a bofetadas ab homes porque li volen cobrar lo que es d' us y rahó, que no será capás de fer quan s' enfadi ab una tendra criatureta?

Poden meditar sobre aquest tema los taujans dels pares que fan guardar sos fills per aquestas angelicals feras distressadas tot l' any ab la pell del be.

En un establiment piados de Cádiz un empleat catoliquissim ha comés un desfalch d' uns trenta mil duros.

Com que ab diners se guanya l' cel, no es gens estrany que qui hi vulga anar se vaja prenent.

La gran qüestió es salvar ánima, que diuen ells.

Hem tingut ocasió de veure un petit folletó sobres de la *xarramenta* que va deixar anar un tal pare Renau en lo corral de Figueras lo dia dels funerals de D. Alfons XII (qu' en Pau descansí.)

Lo tal folletó no té res mes de notable que l' haver sigut pagada sa impressió per l' ajuntament, es a dir, ab los quartos del poble.

Pels va, que si algun descregut com jo hagües fet millor discurs y sobre mes interessant tema en algun centro d' aquella població, ni tan sols se n' haguera plantat una copia a las portas de casa Ciutat.

Los Ajuntaments d' avuy son molt aficionats a gastar-se 'ls quartos en cosas de capellans.

¡Com ells no pagant!

Dos angelets dels de *virgo ab potas*, per altre nom monjas, foren entregadas a una parella de la guardia civil en la estació de Algemesi (Valencia), per no voler pagar lo billet del tren en que viatjavan.

Las santissimas senyoras debían voler pargarho al cel.

Y es natural.

Com sos esposas de Deu, debían pensar:

—Que passin lo compte al marit.

La llástima no mes fou que l' empleat de la empresa no volgué ficar-se en las parentelas de las monjas.

En Carlets de l' As d' oros, rey de las baylariñas de pura sanch, baronesas de contrabando y mussols de sagristia, vol armar un' altra guerra civil a Espanya.

Pero ¡oh dolor! no té quartos.

Y com ja s' ha venut l' As d' oros y la vergonya, ara sembla que vol empresare algo pera renovar las bassanyas d' Oroquiers y continuar las epopeyas dels Santa Cruz, Flix, Galcerán y demés salvatjes de sotana.

Molt ben pensat.

Y si no té diners ja li donaré un bon medi de ferne.

Que s' empenyi la ullera, que deu ser lo millor que té.

Després d' haberse venut l' As d' oros li podran dar per l' ullera... lo que tinga de menester per fer la guerra.

S' estava dihent missa lo rector de Can Joan Lasfont, quan al girarse pera fer alló del *Diminus vobiscum* s' adona d' un vell molt pobre y mal vestit que s' estava assegut prop del altar, y diu dirigintse a un altre feligrés assegut al costat del vell.

—No t' hi estiguis al costat d' aquest, que te encomará porra.

Felicidm a la excelsa misericordia divina, pe t' marit de que en casa reunasi aytal porqueria.

Y a propòsit de Sant Joan Lasfont.

Prou se tracta allí de fer un cementiri nou porque l' vell no serveix, pero l' negociant de llana de catells d' aquell poble posa tota mena de dificultats al projecte, comensant per no pagar los diners que té suscrits y per procurar que fassi lo mateix algun altre ricatxo del poble.

Per tot arreu son sempre 'ls enotanats una peste contra tota mena de milloras y reformas. ¡Son tan devots... de la seva conventencia!

A Castelló van barallarse dos freres, arribant fins al deplorabel extrem d' espelliar-se a cops de puny lo reverendissim meló de tan serafchs subjectes.

Vet aquí un altre divertiment que podria ben be constituir un nou espectacle nacional.

XARADA

Una vocal la primera, començant es la segona, y un sucell té la tercera... qu' es fets de l' la tercera. La tercera es musical y nom de dona t' total.

J. TAUOLA

SINONIMIA

La Tor una tot trobá y al vent se la posá.

J. MORET

GEROGLÍFIC

PRI
T I R I
An II
TIR
II

ARROBATAL

SOLUCIONS

¿ LAS CAROLAS DEL NÚMERO PASAT

GEROGLÍFIC: — Per Marsellesos a Marsell.

L' ONZE DE FEBRER

